

Terve Kunta -verkosto

TOIMINTAKERTOMUS 2003

Yhteystiedot:

Terve Kunta -verkoston koordinaattori

Kerttu Pertilä

Stakes, PL 220, 00531 Helsinki

Puh (09) 3967 2318

Fax (09) 3967 2007

kerttu.pertila@stakes.fi

www.stakes.fi/hyvinvointi/khs/tkverkosto

www.stakes.fi/hyvinvointi/english/ted/hcn

Jäsenkunnat vuonna 2003

Yhdyshenkilöt ja sähköpostiosoitteet:

Heinola

Terveyskasvatuksen yhdyshenkilö
Marja-Liisa Kanerva (30.5.2003 asti)
Anja Benson (15.8.2003 alkaen)

anja.benson@heinola.fi

Helsinki

Kehittämiskonsultti Marja-Kirsti Eliasson

marjakirsti.eliasson@hel.fi

Jyväskylä

Terveyssuunnittelija Paula Käyhkö

paula.kayhko@jkl.fi

Kaarina

Terveysohjaaja Pirkko Lehtonen

pirkko.lehtonen@kaapiitk.fi

Kajaani

Vastaava osastonhoitaja Annikki Aitoaho

annikki.aitoaho@kajaani.fi

Kainuun maakunta

Projektipäällikkö Matti Reinikka

matti.reinikka@kass.fi

Kerava

Psykologi Pekka Heinonen

pekka.heinonen@kerava.fi

Kuopio

Suunnittelija Marjatta Pirskanen

marjatta.pirskanen@kuopio.fi

Lapinlahti

Johtava hoitaja Eeva Karhapaa

eeva.karhapaa@lapinlahti.fi

Pori

Terveyskasvatuksen yhdyshenkilö Ulla Eklund

ulla eklund@pori.fi

Tampere

Suunnittelija Mirja-Leena Heikkilä

mirja-leena.heikkila@tt.tampere.fi

Turku

Terve kaupunki -koordinaattori Heini Parkkunen

heini.parkkunen@turku.fi

Utajärvi

Sosiaalityöntekijä Aila Alasalmi (30.7. asti)
Kunnanjohtaja Kyösti Juujarvi (1.8. alkaen)

kyosti.juujarvi@utajarvi.fi

Vantaa

Terveyskasvatussihteeri Leena Pääkkönen-Tarvainen

leena.paakkonen-
tarvainen@vantaa.fi

Verkoston johtoryhmä vuonna 2003

Heini Parkkunen, Turku, puheenjohtaja

Pekka Heinonen, Kerava

Risto Ihalainen, Vantaa

Eeva Karhapää, Lapinlahti

Matti Laiho, Suomen Kuntaliitto

Kerttu Perttilä Stakes, koordinaattori

Sari Kautto, Stakes, sihteeri

risto.ihalainen@vantaa.fi

matti.laiho@kuntaliitto.fi

kerttu.perttila@stakes.fi

sari.kautto@stakes.fi

Terve Kunta -verkosto

Toimintakertomus 2003

Sisällysluettelo

1	TERVE KUNTA -VERKOSTON TOIMINTA JA SEN ARVIOINTI.....	5
1.1	Verkoston toimintaperiaatteet ja niihin sitoutuminen.....	5
1.2	Verkoston organisoituminen ja rahoitus	6
1.3	Toiminnan kuvaus.....	6
1.3.1	Terveyttä edistävien työmuotojen kehittäminen ja arviointi.....	6
1.3.2	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategioiden ja johtamisen kehittäminen ja arviointi.....	7
1.3.3	WHO:n Healthy Cities -kansallisten verkostojen yhteistyön kehittäminen.....	7
1.3.4	Terveys 2015 -ohjelman toimeenpano verkostokunnissa	8
1.3.5	Kuntien hyvinvointikertomus - 'Terveen kunnan' hyvinvointi-indikaattoreiden kehittäminen.....	8
1.3.6	Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi.....	9
1.3.7	Terve Kunta -verkoston tilaisuudet vuonna 2003	9
1.4	Verkoston yhteistyö	9
1.5	Verkoston arviointi	10
1.6	Toiminnan jatkuvuus.....	10
2	VERKOSTOKUNTIEN TOIMINTARAPORTIT Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
2.1	HEINOLA..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
2.1.1	Terveyden edistämisen ohjausryhmä..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
2.1.2	Hyvinvointi koulussa -hanke	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.1.3	Muut toiminta..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
2.2	HELSINKI	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.2.1	Neuvottelukunta..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
2.2.2	Erityishaasteet	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.3	JYVÄSKYLÄ	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.3.1	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ryhmä..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
2.3.2	Hyvinvointikertomus	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.3.3	Hyvinvointiohjelmatyö kunnassa ja käsittelyt kunnan luottamuselimissä	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.4	KAARINA	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.5	KAJAANI	Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.
2.5.1	Terveyden edistämisen strategioiden ja johtamisen kehittäminen ja arviointi .. Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
2.5.2	Terveyttä edistävien työmuotojen kehittäminen ja arviointi Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
2.5.3	Terveys 2015 -ohjelman toimeenpano Kajaanissa..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
2.5.4	Hyvinvointiseminaarin järjestäminen Kajaanissa..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	
2.5.5	Ehkäisevä työhyvinvointiohjelma..... Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.	

- 2.5.6 Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi ja ennakointi työmenetelmänä **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.5.7 Nettisivut..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.6 KERAVA..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.6.1 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ryhmä..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.6.2 Kunnan hyvinvointikertomus..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.6.3 Hyvinvointiohjelmatyö **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.6.4 Muiden merkittävien hyvinvointiasioiden käsittely..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.6.5 Hyvinvointi koulussa -hanke **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.6.6 Terveys 2015 -ohjelman käsittely **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.6.7 Esiintymiset / esittelyt / luennot koulutus- ym. päivillä . **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.6.8 Arviointi Terve Kunta-verkoston toiminnasta **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.6.9 Muuta **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.7 KUOPIO **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.7.1 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ryhmä..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.7.2 Hyvinvointikertomus **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.7.3 Hyvinvointiohjelmatyö kunnassa..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.8 LAPINLAHTI..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.8.1 Terveys 2015 -tavoitteiden toteutuminen .. **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.9 PORI **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.9.1 Hyvinvointikertomus **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.9.2 Hyvinvointiohjelmatyö kunnassa..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.9.3 Hyvinvointi koulussa -hanke **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.9.4 Terveys 2015 -ohjelman käsittely kunnassa **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.9.5 Arviointi Terve Kunta -verkoston toiminnasta **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.10 TAMPERE..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.10.1 Strategiatyö **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.10.2 Terveyden edistämisen ohjausryhmä **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.10.3 Tutkimus- ja kehittämistoiminta **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.10.4 Hyvinvointi koulussa -hanke **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.10.5 Koulutapaturmien ennaltaehkäisy -hanke.. **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.10.6 Nettisivut..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.10.7 Terveys 2015 -ohjelman käsittely kunnassa **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.11 TURKU..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.11.1 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ryhmä..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.11.2 Kunnan hyvinvointikertomus..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.11.3 Hyvinvointiohjelmatyön kuvaus kunnassa **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.11.4 Hyvinvointi koulussa –hanke..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.11.5 Terveys 2015 –ohjelman käsittely kunnassa..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.11.6 Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi**Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

- 2.11.7 Kansainvälinen toiminta hyvinvoinnin edistämässä ... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.11.8 Kunnan esiintymiset / esittelyt / luennot koulu- ym. päivillä **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.12 UTAJÄRVI..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.12.1 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ryhmä..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.12.2 Hyvinvointikertomus **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.12.3 Kehittämishankkeita..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.12.4 Arviointi Terve Kunta -verkoston toiminnasta **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**
- 2.13 VANTAA..... **Virhe. Kirjanmerkkiä ei ole määritetty.**

1 TERVE KUNTA -VERKOSTON TOIMINTA JA SEN ARVIOINTI

1.1 VERKOSTON TOIMINTAPERIAATTEET JA NIIHIN SITOUTUMINEN

Terve Kunta -verkosto on perustettu vuonna 1996 Terveystyötä Kaikille vuoteen 2000 (TK 2000) -kuntaprojektin yhteydessä kuntien yhteisellä sopimuksella.

Verkoston toiminta-ajatuksena on kehittää ja arvioida verkostokuntien hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategioita ja toimintamuotoja paikallisella tasolla sekä tuottaa ja välittää kokemuksellista tietoa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen mahdollisuuksista, keinoista ja työtavoista kuntien ja seutukuntien välillä ja valtakunnallisesti.

Vuonna 2003 Terve Kunta -verkostoon kuului 13 kuntaa: Heinola, Helsinki, Jyväskylä, Kaarina, Kajaani, Kerava, Kuopio, Lapinlahti, Pori, Tampere, Turku, Utajärvi ja Vantaa. Verkostoa laajennetaan vuosittain ja se on avoin verkoston kriteerit täyttävälle uusille kunnille, kuntayhtymille ja seutukunnille. Verkostoon liittymisen kriteerit ja verkoston tehtävät löytyvät nettisivuilta: www.stakes.fi/hyvinvointi/khs/tkverkosto.

Johtoryhmä kokoontui vuoden 2003 aikana kaksi kertaa, kokoonkutsujana toimi verkoston koordinaattori. Kokouksissa käsiteltiin verkoston toimintaa ja valmisteltiin verkostokokouksissa käsiteltävät asiat.

Verkosto järjesti vuoden aikana kaksi kokousta: Lapinlahdella 10.–11.4. ja Vantaalla 27.–28.11.

Verkoston kokouksiin on osallistunut kokouksen isäntäkaupungista kunnan johtoa ja eri hallinnonalojen edustajia. Muista verkostokunnista kokouksiin osallistujat ovat olleet yhdyshenkilöiden lisäksi pääasiassa sosiaali- ja terveydenhuollon edustajia. Kokouksiin on osallistunut noin 20–30 henkilöä. Yhteydenpito verkoston jäsenten välillä on toiminut pääasiassa sähköpostin, verkostokirjeiden, puhelimen ja nettisivujen välityksellä.

Vuoden 2003 toiminnan painoalueet:

Yleiset:

1. Terveystyötä edistävien työmuotojen kehittäminen ja arviointi
2. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategioiden ja johtamisen kehittäminen ja arviointi
3. WHO:n Healthy Cities -kansallisten verkostojen yhteistyön kehittäminen
4. Kokemusten jakaminen ja tiedottaminen

Erikoiset:

5. Terveystyö 2015 -ohjelman toimeenpano kunnissa
6. 'Terveen kunnan' hyvinvointi-indikaattoreiden kehittäminen
7. Ihmisiin kohdistuvien arviointi

1.2 VERKOSTON ORGANISOITUMINEN JA RAHOITUS

Verkosto on kuntien välinen terveyden edistämisen foorumi. Se on avoin verkoston kriteerit täyttävälle kunnille. Kuntien lisäksi verkoston toimintaan ovat osallistuneet Kainuun maakuntana, Suomen Kuntaliitto ja sosiaali- ja terveysministeriö. Kuntaliiton edustaja kuuluu verkoston johtoryhmään ja osallistuu verkoston kokouksiin. Terve Kunta -verkoston edustajat ovat toimineet paikallisen terveyden edistämisen asiantuntijoina hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koulutustilaisuuksissa, toimikunnissa ja työryhmissä. Verkoston toiminnasta raportoituessa välittyy paikallisen tason terveyden edistämisen ajankohtaisia kysymyksiä myös valtakunnalliselle tasolle.

Verkostokuntien kokous on verkoston päättävä elin. Asiat verkostokokoukseen valmistelee johtoryhmä, johon kuuluu neljä kuntien edustajaa sekä Suomen Kuntaliiton ja Stakesin edustaja. Vuonna 2003 johtoryhmään kuuluivat: Pekka Heinonen Keravalta, Risto Ihalainen Vantaalta, Eeva Karhapää Lapinlahdelta ja Heini Parkkunen (puheenjohtaja) Turusta, Matti Laiho Suomen Kuntaliitosta ja Kerttu Perttilä Stakesista (koordinaattori). Johtoryhmän sihteerinä toimi Sari Kautto Stakesista. Kuntien edustajista yksi tulee isoista, yksi keskikokoisista ja yksi pienistä kunnista. Yksi kuntajäsenistä vaihtuu vuosittain. Vuonna 2003 erovuorossa oli Helsinki ja tilalle tuli Vantaa. Turun kaupungilla on johtoryhmässä pysyväisjäsenyys WHO:n Healthy Cities -projektikaupunkina.

Suomen kansallisella verkostolla ei ole jäsenmaksua. Tämä on poikkeuksellista verrattuna moniin muihin kansallisiin Healthy Cities -verkostoihin. Jokainen kunta on varannut omaan talousarvioonsa käyttövaroja verkostossa toimimista varten. Verkostotoiminnasta aiheutuvat yhteiset kustannukset (johtoryhmän kokoukset, koordinaattorin matkakustannukset, WHO:n kansallisten Healthy Cities -verkostojen työkokouksiin osallistuminen) on katettu sosiaali- ja terveysministeriötä vuosittain haettavista terveyden edistämismäärärahoista ja koordinaattorin palkkakustannukset on sisällytetty Stakesin talousarvioon.

1.3 TOIMINNAN KUVAUS

Terve Kunta -verkoston kunnat ovat toimineet verkostossa varsin aktiivisesti. Kuhunkin erillishankkeeseen on osallistunut useampia kuntia ja yleisluonteisten tavoitteiden toteuttamiseen kaikki kunnat. Kehittämisyhteistyö on edennyt kussakin hankkeessa erillisten suunnitelmien mukaisesti.

Verkoston yhteinen toiminta muodostuu verkoston kokouksista, kuntakohtaisista työkokouksista, työmenetelmien kehittämisestä, koulutustilaisuuksien järjestämisestä, kehittämistyöhön liittyvien aineistojen keräämisestä, tiedon välityksestä ja kansainväliseen verkostotyöhön osallistumisesta. Verkostokunnat ovat osallistuneet valtakunnallisiin Terve Kunta -päiviin esittelemällä omia terveyden edistämisen hankkeitaan. Yhteenvedo Terve Kunta -verkoston toimintaan sisältyvästä kuntayhteistyöstä, johon Stakes on osallistunut tai ollut toteuttajana (taulukko 1). Tilaisuuksia oli vuoden 2003 aikana yhteensä 10.

Seuraavassa kuvaus hankkeittain toimintasuunnitelman toteutumisesta vuonna 2003.

1.3.1 Terveyttä edistävien työmuotojen kehittäminen ja arviointi

Hyvinvointi koulussa -hanke (HVK)

Kehittämishanke käynnistyi verkoston aloitteesta vuonna 2000 ja päättyi lokakuussa 2003 järjestettyyn loppuseminaariin. Hankkeeseen osallistui kahdeksan kuntaa, joista kustakin 1–8 koulua, yhteensä 21 koulua.

HVK-hankkeen tarkoituksena oli selvittää kouluyhteisössä hyvinvoinnin vahvuuksia ja siihen vaikuttavia tekijöitä, kehittää hyvinvointia parantavia toimintakäytäntöjä sekä välineitä ja työmenetelmiä hyvinvointikysymysten käsittelemiseen ja luoda toimiva hyvinvointi koulussa -verkosto, joka tukee koulujen välistä vertaisoppimista ja -arviointia. Pitkän aikavälin tavoitteena on vahvistaa kouluyhteisön hyvinvointirakennetta ja strategista ajattelua.

HVK -hankkeessa koottiin koulujen käyttöön 'hyvinvointikoulun työkalupakki'. Osa työvälineistä koottiin soveltaen menetelmiä ja välineitä kouluyhteisössä muihin yhteyksiin kehitetyistä menetelmistä kuten dialogisten vuorovaikutuksen menetelmät (teemaseula ja tulevaisuusdialogi, ks. Arnkil & Eriksson & Arnkil 2000, Palveluiden dialoginen kehittäminen kunnissa). Muita HVK -hankkeessa kehitettyjä/sovellettuja menetelmiä ovat koulujen välinen vertaisarviointi tai -konsultointi ja koulun hyvinvointikuvaus.

Hanketta esiteltiin elokuussa Kouluterveyspäivillä Tampereella 'Hyvinvointikoulun työkalupakki' -rinnakkaisohjelmassa. HVK -hankkeen loppuseminaari järjestettiin lokakuussa, jonne kutsuttiin laajasti kouluyhteisön kehittämistyötä tekeviä valtakunnallisia ja paikallisia asiantuntijoita.

Hyvinvointi kouluyhteisössä (HVK) -kehittämishankkeen loppuraportti on julkaistu Stakesin Aiheita -sarjassa (25/2003). Loppuraportti sisältää kuvauksen hankkeen toteutuksesta sekä hankkeen arvioinnit koulujen ja kahden ulkopuolisen henkilön tekemänä. Tietoa hankkeesta löytyy Terve Kunta -verkoston nettisivuilta:

<http://www.stakes.fi/hyvinvointi/ted/tkverkosto/hvk/index.htm> . Sivuja ylläpidetään Stakesissa vielä hankkeen päätyttyä, koska Terve Kunta -verkoston tehtävänä on hyödyntää ja välittää tietoa kehitetyistä työmenetelmistä ja hyvistä työ- ja toimintakäytännöistä niin verkostokuntien sisällä kuin laajemminkin eri kuntien välillä.

1.3.2 Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategioiden ja johtamisen kehittäminen ja arviointi

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategioiden ja johtamisen kehittäminen ei ole ollut kertomusvuonna verkostotyössä keskeisiä yhteisiä kehittämisen kohteita. Useimmissa verkostokunnissa on laadittu hyvinvointistrategioita ja -ohjelmia. Toimintatavoista ja toteutuksista on keskusteltu verkostokokouksissa vaihtaen kokemuksia ja ideoita. Strategiatyöhön sisältyy myös hyvinvointikertomustyö.

1.3.3 WHO:n Healthy Cities -kansallisten verkostojen yhteistyön kehittäminen

Kansainvälistä yhteistyötä on ylläpidetty verkostojen yhdyshenkilöitä konsultoimalla ja kokemuksia vaihtamalla. Verkoston koordinaattori ja Vantaan kaupungin edustaja osallistuivat helmikuun lopussa Kööpenhaminassa järjestettyyn WHO:n Euroopan kansallisten Healthy Cities -verkostojen työkokoukseen. Kokouksessa käsiteltiin verkoston strategista suunnittelua, terveysvaikutusten arviointia ja kuntien hyvinvointiprofiilien valmistelua sekä eri maiden kansanterveysohjelmien toimeenpanoa.

Belfastissa lokakuussa järjestettyyn WHO:n kansainväliseen Healthy Cities -konferenssiin osallistui 12 suomalaista edustajaa. Konferenssi toimi kolmannen viisivuotiskauden päätöskonferenssina, jossa samalla lanseerattiin neljäs kausi alkavaksi. Konferenssin teemana oli 'The power of local action'. Konferenssi antoi esimerkkejä ja vahvistusta suomalaiseen käytäntöön; Suomessa ajatellaan varsin laaja-alaisesti terveyden edistamisestä, toimintaan sisältyy paljon menetelmäkehittämistä, strategiatyötä sekä sisällöllisiä kehittämishankkeita ja yhteistyö sosiaali- ja terveysministeriön kanssa toimii aktiivisesti useisiin muihin verkostoihin verrattuna.

Pohjoismaisena yhteistyönä on meneillään terveysprofiilin laadinta 'North profile', johon työhön Turku on osallistunut yhdessä Itämeren maiden verkoston kanssa.

1.3.4 Terveys 2015 -ohjelman toimeenpano verkostokunnissa

Kansanterveydenneuvottelukunnan valmisteleva Terveys 2015 -ohjelma valmistui vuoden 2001 aikana (www.terveys2015.fi). Verkostokuntien edustajat ovat osallistuneet ohjelman toimeenpanon valmisteluun (kansanterveyden neuvottelukunta, paikallistoiminnan jaosto, työseminaarit). Vuoden 2003 aikana on seurattu ohjelman käsittelyä verkostokunnissa ja sovittu yhteisestä etenemisestä ohjelman toteuttamisen ja seurannan osalta. Kaikissa kunnissa on Terveys 2015 -ohjelmaa käsitelty joko erilliseminareissa, sosiaali- ja terveyslautakunnassa, hallituksessa tai kunnan johtoryhmässä.

Terve Kunta -verkosto on osallistunut Virtuaaliamk:n valmistaman 10 ov:n laajuisen Terveystien ja hyvinvoinnin edistäminen -verkko-opintokokonaisuuden testaamiseen 'kuntapilotointina' syksyllä 2003. Opintokokonaisuus on tarkoitettu perus- ja jatkotutkimusta suorittavien opiskelijoiden lisäksi kunnan työntekijöiden ja päättäjien lisä- ja täydennyskoulutukseen.

Terveystien vaikutusten/ihmisiin kohdistuvien vaikutusten (IVA) arviointia kuntien toiminnan ja päätöksenteon ennakointimenetelmänä on opeteltu ja otettu käyttöön.

Vertaisoppimisen vahvistamiseksi on käytetty erilaisia verkostotyön menetelmiä (työkokoukset, nettisivut, yhteiset hankkeet).

1.3.5 Kuntien hyvinvointikertomus - 'Terveen kunnan' hyvinvointi-indikaattoreiden kehittäminen

Stakes käynnisti vuonna 2000 sosiaali- ja terveysministeriön toimeksiannosta pilottihankkeen kunnallisen hyvinvointikertomusmallin laatimisesta kolmen kunnan kanssa (Jyväskylä, Kerava sekä Orimattila, joka ei kuulu Terve Kunta -verkostoon). Hyvinvointikertomus on kunnanhallituksen/valtuuston toimeksiantoon perustuva eri sektoreiden yhteistyönä valmistettu ja ensisijaisesti luottamushenkilöjohdolle tarkoitettu tiivis katsaus kuntalaisten hyvinvoinnin viime vuosien kehitykseen sekä kunnan toteuttamaan hyvinvointipolitiikkaan ja sen vaikutuksiin. Kertomustyö on oppimisprosessi, jonka avulla vahvistetaan kunnan strategista hyvinvointiosaamista sekä rakennetaan hyvinvoinnin seurannan tietoperustaa ja osaamista tietojen tulkinnassa.

Jyväskylässä vuonna 2002 valmistunut hyvinvointikertomus siirtyi luottamushenkilöiden ja viranhaltijoiden käsittelyyn tammikuussa 2003 järjestetyssä seminaarissa. Kertomuksen esittely paljasti asiakirjan merkityksen, sen mahdollisuuden kokonaisvaltaiseen kaupungin hyvinvointitilanteen kuvaamiseen ja sen arvon strategisen suunnittelun ja seurannan välineenä. Hyvinvointikertomus on käsitelty lautakunnissa, kaupunginhallituksessa ja kaupunginvaltuustossa. Uusi kertomus on päätetty valmistella vuoden 2004 uudelle valtuustolle.

Keravalla hyvinvointikertomus valmistettiin viranhaltijatyönä ja esiteltiin luottamushenkilöille ehkäisevän työn toimikunnassa ja eri lautakunnissa. Kertomus nähtiin osana hyvinvointistrategiaprosessia ja sen valmistelua valtuustokausittain pidettiin tärkeänä.

Hyvinvointikertomuksen ideaa on esitelty lukuisissa kuntien ja maakuntien/läänien tilaisuuksissa sekä Terve kunta-päivillä. Kertomuksen valmisteluprosessin kokemuksia kunnassa on kuultu Keravalta, Jyväskylästä ja Vantaalta.

Hyvinvointikertomushankkeesta valmistui käsikirjoitus ja se julkaistaan Stakesin Aiheita-sarjassa (7/2004). Hyvinvointi-indikaattorit löytyvät myös nettisivuilta: <http://www.stakes.fi/hyvinvointi/ted/hyvinvointikertomus/tieto.htm>

Indikaattorityössä on tehty yhteistyötä Stakes Tiedon kanssa hyvinvointi-indikaattoripankin valmistelussa sekä Kansanterveyslaitoksen ja Työterveyslaitoksen kanssa Terveys 2015 seurantaindikaattoreiden valmistelussa.

1.3.6 Ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arviointi

Vuoden 2003 aikana toteutettiin yhteistyössä kuuden kunnan tai seutukunnan kanssa kunnille ajankohtaisen suunnitelman tai ohjelman ennakoarviointi. Verkostokunnat valitsivat itse heille ajankohtaisen suunnitelman tai päätöksen, johon ennakoarviointia sovellettiin.

- Kerava; työllisyysyksikön toiminnan kehittäminen. Arviointia käytetään budjetin liitteeksi sekä pitkän aikavälin strategian pohjana.
- Turku; Lähiöön mahdollisesti rakennettavan nuorisotilan sijaintivaihtoehdot, tekijänä Turun ammattikorkeakoulun opiskelijat.
- Jyväskylä; Sosiaalisen eheyden turvaaminen maankäytön suunnittelun avulla.
- Kajaani; Hyvinvointistrategian toimeenpano. Käytetään kaupungin sisäiseen työhön ja maakuntahallinnon kehittämiseen.
- Itä-Häme; Terveyskeskuspäivystyksen toteuttamisen vaikutukset
- Oulunkaari; Hyvinvoinnin seudullinen terveyskeskus. Käytetään palvelurakennemallin rakentamiseen.

Kuntaprosessit on kuvattu: www.stakes.fi/sva/osallistusote.htm#Vapaa-ehdoinsova.

1.3.7 Terve Kunta -verkoston tilaisuudet vuonna 2003

Päivämäärä	Tilaisuudet (kpl)	Paikkakunta
22.-23.1	Verkostoesitys Terve Kunta -päivillä	Helsinki
27.2.-1.3.	WHO National Network Healthy Cities Meeting	Kööpenhamina
12.3.	Verkoston johtoryhmän kokous	Helsinki
21.3.	Yhteistyökokous Terveet Sairaalat -verkoston kanssa	Meltolan terveyden edistämisaalue
27.-28.3.	HVK-hankkeen työkokous	Helsinki
10.-11.4.	Verkoston työkokous	Lapinlahti
30.9.	Verkoston johtoryhmän kokous	Helsinki
15.10.	HVK-hankkeen loppuseminaari	Helsinki
19.-22.10.	WHO International Healthy Cities Conference	Belfast
27.-28.11.	Verkoston työkokous	Vantaa

1.4 VERKOSTON YHTEISTYÖ

Kuntien välinen yhteistyö on lisääntynyt verkoston omien yhteistyöhankkeiden myötä. Myös epävirallinen yhteistyö eri asiayhteyksissä on lisääntynyt. Verkostotapaamiset luovat omalta osaltaan tilaisuuksia tiedon ja kokemusten vaihtoon.

Turvallinen Kunta -verkoston jäsen Hyvinkää kävi esittelemässä toimintaansa Terve Kunta -verkoston syyskokouksessa Vantaalla.

Terve Kunta -verkosto ja Terveet Sairaalat -verkosto ovat pitäneet yhteisen kokouksen, jossa on etsitty yhteisiä terveyden edistämisen työmuotoja. Verkostojen edustajat ovat osallistuneet myös toistensa työkokouksiin.

Kansainvälistä yhteistyötä on aktivoitu mm. siten että verkosto on kustantanut vuosittain yhden verkostokuntien edustajan WHO:n Euroopan kansallisten verkostojen työkokouksiin. Vuonna 2003 Vantaan edustaja osallistui Kööpenhaminassa pidettyyn kokoukseen.

1.5 VERKOSTON ARVIOINTI

Verkoston toimintaa on arvioitu verkoston kokouksissa, joissa on raportoitu hankkeiden etenemisestä ja käyty keskustelua toiminnan jatkosta. Verkoston toimintaa ja verkostokuntien terveyden edistämisen hankkeita on esitelty Terve Kunta -päivillä tammikuussa 2003. Terve Kunta -päivien ohjelmat ja rinnakkaisohjelmat löytyvät Stakesin nettisivuilta: <http://www.stakes.fi/hyvinvointi/khs/tkpaivat/>

1.6 TOIMINNAN JATKUVUUS

Vastuu toiminnan kehittämisestä on kaikilla verkoston jäsenillä. Yhdysheikilöiden kautta saadun palautteen perusteella verkoston toiminta koetaan hyödyllisenä, se tuottaa uutta tietoa ja osaamista, jota verkostokunnissa voidaan hyödyntää.

Terve Kunta -verkoston toiminnasta tehtiin esite jaettavaksi verkostotyöstä kiinnostuneille. Stakesissa ylläpidettävien Terve Kunta -kotisivujen (suomi ja englanti) lisäksi kunkin verkostokunnan tehtäväksi annettiin kuntakohtaisten Terve Kunta -kotisivujen tekeminen.